

Factsheet Ontmoetingsruimten voor ouderen in de wijk

Dr. Peter Gramberg
Eli Haafkens, MSc

April 2025

Aanleiding

Ontmoeting onder ouderen is een groeiend thema in het sociaal domein en wordt steeds meer gestimuleerd vanuit zowel de overheid als gemeenten. Ontmoetingsruimten zijn dan ook steeds vaker terug te zien in de wijk, zowel binnen als buiten specifieke gebouwen voor ouderenhuisvesting.

De Stimuleringsregeling Ontmoetingsruimten in Ouderenhuisvesting (SOO) vanuit de ministeries van BZK en VWS maakte het in 2022 en 2023, en nogmaals in 2025 mogelijk voor woningcorporaties, marktpartijen, burgerinitiatieven en zorgaanbieders om subsidie aan te vragen voor ontmoetingsruimten in ouderenhuisvesting. De subsidie stelt initiatiefnemers in staat om met de financiële vergoeding uit de regeling de bouwkosten voor realisatie van ontmoetingsruimten te dekken (in zowel nieuw als bestaand vastgoed).

Ondanks dat organisaties gesubsidieerd worden om ontmoetingsruimten te ontwikkelen (of deze ruimtes vanuit eigen initiatief opzetten), is niet altijd duidelijk wat de bedoeling is van deze ruimten. Voor wie is de ruimte bedoeld, hoe moet de ruimte er uit zien, wat voor activiteiten moeten er gehouden worden en hoe moeten zorg- woon-, welzijn-, zorgpartijen en bewoners samenwerken? En wat is de beste manier om zo'n ruimte op te zetten?

Soortgelijke vragen spelen momenteel bij verschillende organisaties in Twente en omstreken. Er is behoefte aan het onderzoeken én bezoeken van verschillende typen ontmoetingsruimten in de regio om te ontdekken hoe deze ingevuld worden (zowel binnen als buiten de SOO). Dit kan bijdragen aan het inzichtelijk maken in hoeverre een ontmoetingsruimte bijdraagt aan langer zelfstandig thuis wonen van ouderen en het bevorderen van sociale cohesie.

Vanuit deze vragen is de Werkplaats Ondersteuning Thuiswonende Ouderen (WOTO), onderdeel van de Werkplaats Sociaal Domein Twente (WSDT), op werkbezoek geweest bij vier verschillende ontmoetingsruimten in Twente. Het doel van de werkbezoeken was om inspirerende voorbeelden uit de praktijk te halen rondom het opzetten en uitvoeren van zo'n ontmoetingsruimte. Deze factsheet behandelt de belangrijkste bevindingen van de werkbezoeken en biedt inspiratie bieden voor organisaties die hun eigen ontmoetingsruimte willen opzetten, of een bestaande ruimte willen doorontwikkelen.

Voorbeeld uit de praktijk

Op de volgende vier pagina's worden de vier bezochte locaties beschreven.

De foto's zijn gemaakt door Jason Buitenhuis.

Wijkhuys Hasselo Hengelo

Het Wijkhuys Hasselo is een ontmoetingsruimte gelegen in het wijkcentrum Kulturhus Hasselo in de wijk Hasseler Es in Hengelo. Het initiatief ontstond vier jaar geleden vanuit een opdracht van de gemeente aan welzijnsorganisatie Wijkkracht om op een wijkgerichte manier kwetsbare buurtbewoners te ondersteunen. Om dit doel te bereiken heeft het Wijkhuys financiering voor de bouw en inrichting vanuit de gemeente gekregen, en betalen zij nu een maandelijks huurbedrag. Het Wijkhuys bevindt zich op een centrale locatie in de wijk, nabij een winkelcentrum en gezondheidscentrum.

De ruimte bestaat uit een lichte zaal op de begane grond met veel ramen, tafels en een klein keukentje, een grote keuken evenals een terras met een (moes)tuintje. Daarnaast is er een ruimte op de eerste verdieping met verschillende tafels en een eigen keuken. Tot de faciliteiten behoren onder andere een piano, sjoelbakken en gezelschapsspellen. Daarnaast kunnen bezoekers gebruik maken van de terras en moestuinbakken. Deze variëteit maakt het Wijkhuys geschikt voor uiteenlopende behoeften, van ontspanning tot ontmoeting en beweging en ontwikkeling.

Het Wijkhuys is dagelijks geopend vanaf 09:30 uur tot 16.00 uur en avondopenstelling tijdens activiteiten. Gedurende de week worden diverse activiteiten georganiseerd zoals lunchbijeenkomsten, praatgroepen, nagellakken, pubquiz en beweegactiviteiten zoals tai chi en groepswandelingen. Alle activiteiten zijn gratis voor de bewoners behalve de lunches, waarvoor een bijdrage van €3,- wordt gevraagd en de bewegegroepen onder leiding van professionals; daarvoor wordt een maandcontributie betaald. Naast deze activiteiten kunnen bewoners altijd binnenlopen voor een kopje koffie. Er is een vast programma met zo'n 20 wekelijkse activiteiten. Daarnaast zijn er incidentele activiteiten. Het programma wordt op flyers geprint en verspreid.

De activiteiten worden deels door de Wijkkracht professionals opgezet, met als centrale persoon een ouderenconsulent van Wijkkracht, maar er is ook ruimte voor inbreng van bezoekers. Zo is bijvoorbeeld op verzoek van een bezoeker een fietsgroep opgericht, die nu door deze bezoeker zelf wordt beheerd. De betrokkenheid van bezoekers en de flexibiliteit van Wijkkracht om op behoeften in te spelen, dragen bij aan het succes van het Wijkhuys. Er is een nauwe samenwerking met casemanagers dementie, thuiszorg en POH-ouderen om de bezoekers toe te leiden en in afstemming met hen te kunnen begeleiden. Ook organiseert het Wijkhuys samen met het wijkcentrum gezamenlijke evenementen, zoals een disco, die bijdragen aan de verbinding binnen de wijk.

De ontmoetingsruimte trekt wekelijks 250-300 bezoekers. Veel ouderen, waaronder mensen met lichte geheugenproblematiek, rouwproblematiek of eenzaamheid, vinden hier een plek. Het contact tussen bezoekers is overwegend positief. Dankzij de aanwezigheid van professionals en vrijwilligers wordt contact gestimuleerd en worden eventuele onderlinge spanningen tussen bezoekers snel opgelost.

Naast de vaste bezoekers weet het Wijkhuys ook nieuwe bewoners te betrekken. Dit gebeurde aanvankelijk door gerichte promotie, zoals het verspreiden van flyers en het samenwerken met huisartsen en wijkverpleging. De laagdrempelige sfeer, gecombineerd met de verscheidenheid aan activiteiten en de aanwezigheid van professionals en vrijwilligers, maakt het Wijkhuys tot een inspirerend voorbeeld van een ontmoetingsruimte die voorziet in de behoeften van een diverse doelgroep. Factoren zoals de warme maaltijden, beweegactiviteiten en de centrale locatie in het Kulturhus en de wijk worden als belangrijk voor het succes genoemd.

De Paraplu Rijssen

De Paraplu is een ontmoetingsruimte vanuit Buurtkracht Rijssen-Holten (een samenwerkingsverband van bewoners, zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties en de gemeente) en welzijnsorganisatie ViaVie Welzijn in een nieuwbouwwijk in Rijssen, gelegen naast een basisschool en speeltuin. De locatie wordt gebruikt voor een contact en ontmoeting, met een focus op mensen met beginnende dementie, eenzaamheid en/of ggz-problematiek. De ruimte is goed bereikbaar gezien de centrale ligging in de wijk.

Drie jaar geleden is De Paraplu op initiatief van de gemeente Rijssen-Holten opgezet om meer voorzieningen voor mensen met een beginnende hulpvraag te bieden en een Wmo-indicatie indien mogelijk uit te stellen. De gemeente vroeg welzijnsorganisatie ViaVie Welzijn om een voorliggende voorziening te ontwikkelen met een preventief perspectief. De Paraplu biedt op dit moment ondersteuning aan 28 vaste bezoekers.

De ontmoetingsruimte is gevestigd in een voormalig speeltuingebouw dat volledig gelijkvloers is en uit één grote ruimte bestaat. De ontmoetingsruimte is huiselijk ingericht met tafels, een zithoek, een sjoelbak en een kleine keuken. De activiteiten zijn divers en worden in overleg met de bezoekers samengesteld. Voorbeelden van activiteiten zijn onder andere diamond painting, lezen met kinderen uit de buurt, picknicken in het bos, barbecueën en uitstapjes naar musea. De Paraplu heeft geen vast programma: elke week wordt samen met de bezoekers besproken wat zij de week erop willen doen. Soms is dat een van de genoemde activiteiten en soms is dat simpelweg samen een spelletje doen of een kopje koffie drinken. Bezoekers kunnen twee dagen per week komen, met gemiddeld acht bezoekers per dagdeel.

De activiteiten worden uitgevoerd door vijf vrijwilligers en gecoördineerd door een sociaal werker van ViaVie Welzijn. Twee van de vrijwilligers zijn actief bij de activiteiten van de ontmoetingsruimte zelf en drie als chauffeurs. De chauffeurs zorgen ervoor dat bezoekers die vervoer nodig hebben, veilig gehaald en gebracht worden. Deze vervoersdienst, met een eigen bus aangevraagd via Buurtkracht, is een belangrijke voorziening en meerwaarde voor de bezoekers.

In het eerste jaar werd De Paraplu als pilot gefinancierd door de gemeente. Inmiddels is er een vierjarig contract afgesloten. De dagbesteding levert de gemeente besparing op doordat minder Wmo-indicaties nodig zijn. De enige financiële bijdrage die bezoekers betalen is een kleine bijdrage voor maaltijden (€1,- per maaltijd) en voor vervoer (€3,- per dag).

Bezoekers van De Paraplu ervaren een veilige en betrokken omgeving. Het contact tussen bezoekers is overwegend positief. Incidentele conflicten worden gezien als normaal binnen een groepsdynamiek en worden goed opgevangen door de professional en vrijwilligers. Bezoekers voelen zich gewaardeerd en betrokken door het samen bepalen van activiteiten.

Noabershof op 'n Esch Rijssen

Noabershof op 'n Esch is een hofjeswoning concept met verschillende koopwoningen en een bijbehorende ontmoetingsruimte, bevindt zich in een jaren '60 woonwijk in Rijssen. De wijk telt relatief veel bewoners met een kwetsbare achtergrond. Het hofje bestaat uit woningen in twee tegenoverstaande L-vormen met een tuin in het midden. De centrale ligging naast een basisschool en een naschoolse opvang maakt het tot een levendige plek. Schoolkinderen en ouders lopen langs (en door) het hofje en maken contact met de hofjesbewoners.

Het hofje en bijbehorende ontmoetingsruimte zijn in 2021 opgeleverd, na een proces dat begon in 2019 onder een Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). De samenwerking tussen de CPO, de gemeente Rijssen-Holtten en de Rabobank zorgde voor de realisatie van het hofje. De ontmoetingsruimte is gedeeltelijk gesubsidieerd om deze toegankelijk te maken voor wijkactiviteiten van ViaVie Welzijn.

De ontmoetingsruimte bevindt zich bij de ingang van het hofje en is zowel voor de bewoners van het hofje als voor wijkbewoners toegankelijk. De bewoners hebben een eigen sleutel en kunnen de ruimte flexibel gebruiken voor privédoeleinden zoals verjaardagen of spelletjesavonden. Voor wijkbewoners is de ruimte geopend tijdens georganiseerde activiteiten van ViaVie Welzijn. De ruimte is ingericht met tafels, een kleine keuken en een vide met een tv en speltoestellen. De locatie biedt een uitnodigende omgeving, mede dankzij de betrokkenheid van de bewoners en de strategische samenwerking met ViaVie Welzijn.

Financieel gezien is de ontmoetingsruimte eigendom van de Vereniging van Eigenaren, met onderhoudskosten die onder de VVE-bijdrage vallen. ViaVie Welzijn huurt de ruimte voor vier dagdelen per week, waarvan twee worden gebruikt voor taallessen voor volwassenen. De andere twee dagdelen worden gebruikt voor andere afwisselende activiteiten. De activiteiten worden georganiseerd en begeleid door sociaal werkers vanuit ViaVie Welzijn.

Het gemeenschapsgevoel binnen het hofje is sterk, mede doordat de bewoners vanaf het begin betrokken waren bij de opzet. Zij konden vanaf de bouw van het hofje meedenken over de inrichting en zijn meegenomen in de samenwerking met ViaVie Welzijn. Dit onderscheidt het hofje van andere vergelijkbare projecten. De samenwerking tussen de bewoners en ViaVie Welzijn verloopt soepel, waarbij beide partijen een bijdrage leveren aan het gebruik en beheer van de ruimte. Ondanks het ontbreken van een formeel sociaal contract voelen de bewoners zich betrokken bij de gemeenschap en de ontmoetingsruimte doordat zij zijn meegenomen vanaf het begin. Dit ondersteunt de duurzaamheid van het project en het zorgt ervoor dat bewoners daadwerkelijk het idee hebben mee te kunnen denken.

Kortom, de ontmoetingsruimte in het Noabershof is een levendige en toegankelijke plek die de sociale cohesie in de wijk bevordert. De samenwerking tussen ViaVie, de bewoners en andere lokale partijen speelt een cruciale rol in het succes van de ruimte. Het is een plek waar verschillende generaties en achtergronden samenkomen, ondanks dat er nog steeds uitdagingen zijn in het bereiken van specifieke groepen, zoals ouderen.

De Huiskamer (Hortensiastaete) Enschede

“De Huiskamer” is een ontmoetingsruimte op de begane grond van de Hortensiastaete in Enschede en bevindt zich in de wijk Stokhorst, recht tegenover het winkelcentrum. Dankzij de prominente locatie en de zichtbaarheid, inclusief een poster buiten met “De Huiskamer van de wijk,” is de ruimte goed toegankelijk en vindbaar voor de flat- en wijkbewoners. Naast de ruimte bevindt zich een kantoor van zorgaanbieder Livio.

De ontmoetingsruimte is ontstaan vanuit een initiatief van woningcorporatie De Woonplaats, met het oorspronkelijke idee om de ruimte uitsluitend beschikbaar te stellen aan bewoners van de Hortensiastaete. Dit idee is later aangepast; de ruimte is nu toegankelijk voor de hele wijk. Livio en De Woonplaats waren betrokken bij de oprichting, waarbij de ruimte nu door Livio wordt gehuurd van De Woonplaats. De inrichting werd gerealiseerd met behulp van een ingehuurd architectenbureau.

De Huiskamer biedt een open en uitnodigende omgeving, ingericht met een keuken, meerdere tafels, een zithoek met een open haard en een tv. De doelgroep bestaat voornamelijk uit ouderen zonder indicatie, specifiek zij die beginnende dementie of een vergelijkbaar ziektebeeld hebben, of behoefte hebben aan sociale interactie. Bezoekers zijn vooral ouderen uit de Hortensiastaete en omliggende wijk. De sociale interactie tussen de bezoekers is positief, maar er wordt verder weinig actie ondernomen om bewoners te bereiken die niet uit zichzelf de ruimte bezoeken.

De ruimte is vijf dagen per week geopend, waarvan professionals vier dagen aanwezig zijn. Het streven is om de ruimte in de toekomst zeven dagen per week open te stellen. De ruimte wordt beheerd door Medewerkers Welzijn van Livio, die verantwoordelijk zijn voor het organiseren en uitvoeren van activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn gezamenlijke kookactiviteiten vier dagen per week, waarbij wijkbewoners samen maaltijden bereiden en nuttigen tegen een kleine vergoeding. Andere activiteiten omvatten bewegingsactiviteiten, georganiseerd door Saxion-studenten, en spellen gericht op cognitie en ontspanning. Hoewel de bezoekers voornamelijk vaste groepen zijn, komen ook andere bewoners van de wijk langs. Jaarlijks trekt de ruimte ongeveer 3500 bezoekers.

Al met al is de Huiskamer een belangrijk sociaal ontmoetingspunt geworden in de wijk Stokhorst. Het biedt ouderen, zowel binnen de Hortensiastaete als daarbuiten, een plek om samen te komen, te koken, en deel te nemen aan activiteiten die hun welzijn bevorderen. Het is duidelijk dat de behoefte aan sociale interactie groot is, maar er zijn nog uitdagingen in de verdere ontwikkeling van de ruimte, vooral op financieel en organisatorisch gebied.

Tips / Aanbevelingen

Creëer een laagdrempelige en uitnodigende sfeer

Zorg dat de ruimte voor iedereen toegankelijk is, zowel qua uitstraling als activiteiten aanbod. Kies voor een huiselijke inrichting en benadruk dat iedereen welkom is, ongeacht achtergrond of leeftijd.

Bied een divers aanbod van activiteiten

Varieer het programma met activiteiten gericht op ontspanning, ontmoeting, beweging en educatie. Laat ruimte voor zowel gestructureerde als spontane activiteiten. Flexibiliteit in het aanbod zorgt dat het beter aansluit bij de behoeften van bezoekers.

Betrek de doelgroep bij de invulling

Vraag bezoekers naar hun wensen en ideeën en geef hen ruimte om initiatieven op te zetten. Dit verhoogt niet alleen betrokkenheid maar draagt ook bij aan de duurzaamheid van de ontmoetingsruimte.

Werk samen met lokale organisaties en professionals

Betrek welzijnsorganisaties, scholen, gezondheidsinstanties en andere partijen om een breed netwerk te creëren. Samenwerkingen vergroten de middelen en expertise om het project te laten slagen.

Stimuleer een mix van professionals en vrijwilligers

Professionals bieden ondersteuning en structuur, terwijl vrijwilligers zorgen voor een persoonlijke en informele sfeer. Een goede balans tussen beiden draagt bij aan een succesvol beheer van de ruimte.

Met deze tips kan een ontmoetingsruimte uitgroeien tot een waardevolle plek waar ouderen en andere wijkbewoners zich thuis voelen en elkaar kunnen ontmoeten.

Meer weten?

Benieuwd naar dit project of andere projecten binnen de WOTO?
Stuur een mail naar p.j.gramberg@saxion.nl of s.k.e.haafkens@saxion.nl.

Gebruik creatieve manieren om nieuwe bezoekers te bereiken

Maak gebruik van flyers, social media, huis-aan-huis-promotie en samenwerkingen met zorgverleners om een breed publiek te bereiken. Een duidelijke communicatie over wat de ruimte te bieden heeft, is cruciaal.

Houd de kosten laag of vraag een kleine bijdrage

Zorg dat activiteiten en voorzieningen toegankelijk blijven door gratis of betaalbare opties te bieden. Kleine bijdragen voor bijvoorbeeld maaltijden kunnen worden gevraagd, afhankelijk van de doelgroep.

Stimuleer sociale interactie

Creëer mogelijkheden voor bezoekers om contact te leggen, zoals gezamenlijke maaltijden, spelletjes of groepsactiviteiten. Dit bevordert het gemeenschapsgevoel en maakt het aantrekkelijker voor mensen die op zoek zijn naar sociale verbinding.

Evalueer regelmatig en blijf ontwikkelen

Vraag bezoekers en betrokkenen om feedback en gebruik dit om het aanbod te verbeteren. Flexibiliteit en een open houding zorgen ervoor dat de ontmoetingsruimte blijft aansluiten bij de veranderende behoeften van de doelgroep.

Zorg voor continuïteit en duurzaamheid

Werk met een stabiele basis van financiering en betrokken partners. Een langdurige visie en duidelijke afspraken over beheer en onderhoud dragen bij aan het voortbestaan van de ruimte.

Deze factsheet is geschreven vanuit de Werkplaats Ondersteuning Thuiswonende Ouderen (WOTO), onderdeel van de Werkplaats Sociaal Domein Twente (WSDT). De WOTO en de WSDT zijn gekoppeld aan het lectoraat Social Work van Hogeschool Saxion in Enschede. De WOTO krijgt vorm in een netwerkcirkel: een groep professionals uit organisaties en gemeenten binnen het werkveld van ouderen, aangevoerd door onderzoekers vanuit het lectoraat. Het doel van de netwerkcirkel is het agenderen van actuele en praktische vraagstukken rondom relevante thema's en deze om te zetten in concrete projecten waar gezamenlijk aan gewerkt wordt. Om aan de projecten te werken komt de netwerkcirkel eens in de zes weken bij elkaar. Deze notitie beschrijft de uitkomsten van een van de projecten rondom het thema Ontmoeting.